

Г. Ю. Попова,
*кандидат економічних наук,
Донбаська національна академія будівництва і архітектури,
м. Краматорськ*

ПОДОЛАННЯ ІНСТИТУЦІЙНИХ ПРОТИРІЧ В УМОВАХ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ ДОНЕЦЬКОГО РЕГІОНУ

Постановка проблеми. Розглядаючи проблеми відновлення економіки Донбасу, ми не можемо залишити поза увагою глобальні питання реформування продуктивних сил і виробничих відносин у частині модернізації технологій управління економічним потенціалом регіону, ринком послуг, інфраструктурою. Потрібні системні інституційні реформи, і завдання теоретичного осмислення цих процесів стоять перед вітчизняною наукою і громадянським суспільством як ніколи гостро. Подолання інституційних протиріч протікає на тлі спроб нового бренд-позиціонування Донецького регіону, яке поки що має декларативно-фрагментарний, експериментальний зміст. Перспективи цього процесу активно обговорюються на сторінках фахових видань, але потребують ґрунтовних розробок. Наразі формуються нормативно-правові, організаційні, соціально-економічні передумови відродження територій Донецької і Луганської областей [1-4 та ін.]. Але проблеми подолання інституційних протиріч потребують всебічного дослідження.

Аналіз останніх досліджень. Зазначені питання активно обговорюються у працях провідних фахівців з державного та регіонального управління – В.Г. Ковальчук [5], Н.Л. Гавкалової, Г.М. Шумської, Т.А. Власенко та інших [6].

Натомість визначення перспектив подолання інституційних протиріч розвитку старопромислового регіону в умовах стрімкої зміни геополітичних реалій та ведення воєнних дій поки що залишається дискусійним і актуальним питанням.

Метою статті є розгляд можливостей подолання інституційних протиріч в умовах відновлення економіки Донецького регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначаючи перспективи розвитку ситуації, доцільно перш за все дати відповідь на питання: які проблеми Донецької та Луганської областей слід розглядати в контексті соціально-політичної кризи і військової агресії, а які породжені структурними та сутнісними протиріччями розвитку старопромислового регіону? Інституційні умови економіки Донбасу як частини пострадянської економічної системи характеризуються дисбалансом економічних інтересів місцевих еліт, галузевою асиметрією, консервацією традиційних технологій, слабкістю громадянського суспільства, деградацією господарського потенціалу, яка призвела до вимушеної мі-

грації значних мас населення, деіндустріалізації економіки. Наразі склалася ситуація, коли, з одного боку, в Україні налічується від 5 до 7 млн міжнародних мігрантів, що становить 11-16% від кількості наявного населення), значна частина яких – це нелегальні мігранти, а з другого боку – у 2015 р. Україна увійшла до 10 найбільших шукачів притулку у країнах - членах Європейського Союзу [7] та вважається однією із найбільш небезпечних країн для проживання її громадян.

Спробуємо згрупувати інституційні протиріччя за характером. На нашу думку, доцільно виділити як основні такі групи: відтворювальні, цільові, територіально-галузеві та просторові (рис. 1).

Як бачимо, епіцентр протиріч знаходиться в інституційному протистоянні і взаємодії рутин та інновацій, якщо використовувати трактовку інститутів по Т. Веблену, як «усталених навичок мислення, загальних для більшості людей» [8].

Розв'язання вищезгаданих протиріч полягає у площині подолання інституційних обмежень, які притаманні економіці пострадянського типу. Слід зазначити, що ряд дослідників, характеризуючи інституційні обмеження інноваційного розвитку української економіки, використовують поняття «політична рента» [9]. При цьому категорія політичної ренти описує прагнення отримати матеріальні вигоди від політичного процесу. Але дана категорія відома у світовій теорії інституціоналізму як статусна рента – частина доходу, що отримується суб'єктом економічних відносин у результаті монополізації та приватизації посадових функцій і від використання свого статусу. Статусна рента відноситься до специфічних активів, що не підлягають верифікації та виникають із самої системи економічних відносин, як їхній результат [10, с. 26]. Макроекономічні ефекти статусної ренти – це мультиплікативний ефект (рентоорієнтована поведінка одних провокує таку ж поведінку інших у все зростаючому обсязі) та кумулятивний ефект (поширення ренти в економічному просторі по горизонталі і по вертикалі призводить до зниження ризиків отримання статусної ренти). Специфічність ринку статусної ренти полягає в тому, що на ньому немає вільного товарообміну, як на інших ринках, найчастіше тут виникають персоналізовані відносини. Крім того, характерною ознакою є виникнення легітимної приватної власності з нелегітимного процесу присвоєння функцій: отри-

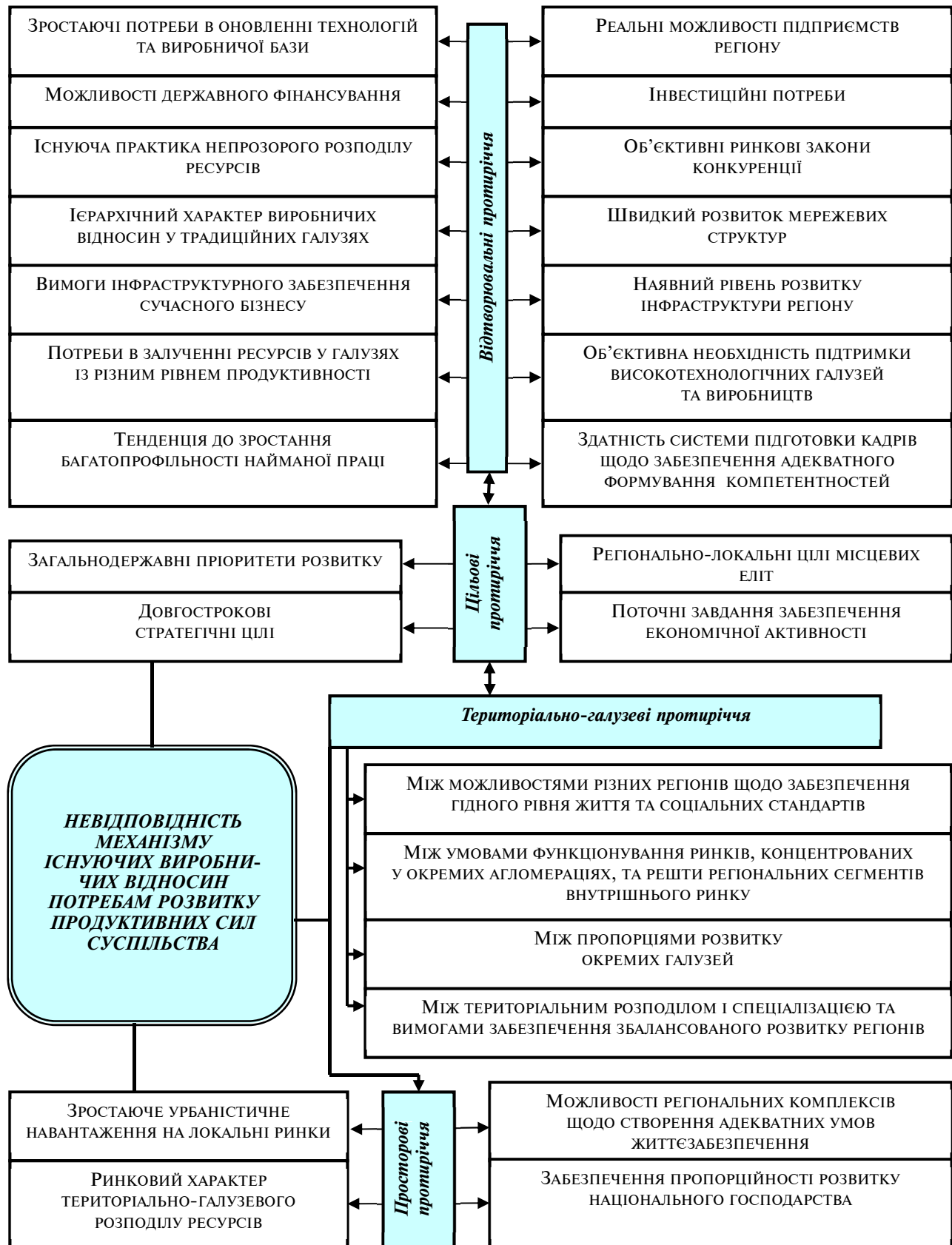

Рис. 1. Інституційні протиріччя розвитку старопромислових регіонів (складено автором)

муючи дохід у вигляді статусної ренти, суб'єкт може на цілком законних підставах матеріалізувати його в акції компаній, нерухомість, різні фінансові активи тощо, тобто з нелегітимних джерел доходу легітимізувати власність.

Поняття інституційних обмежень трактується рядом дослідників, наприклад, В.М. Полтеровичем, в трьох основних напрямках недосконалості правового регулювання бізнес-діяльності: завищених вимогах норм права, дискреційних повноваженнях (повноваження, які посадова особа може здійснювати на власний розсуд), і відсильних нормах (така норма називає в загальній формі, які правила необхідно виконувати, а конкретний зміст цих правил дається в інших нормативних актах, як правило, підзаконних [11; 12]. Інституційна недостатність проявляється також у системі неефективних норм або в тому, що В.М. Полтерович називає інституційними пастками. До їх числа відносяться: слабкість нових норм, їх безсистемність, недостатні взаємопідтримка і взаємодія між новими інститутами, ефективними нормами.

Формам прояву інституційних протиріч присвячено багато наукових досліджень. Зокрема, В.І. Ляшенко та Г.Ф. Толмачова зазначають, що основними серед них є: обмеження свобод підприємницької діяльності (наявність бюрократії, корупції, зарегульованість дозвільних процедур, складність процедури банкрутства); обмеження інвестиційної свободи; слабкий захист прав власності; сфера свобод трудових відносин відзначається зниженням зайнятості та погіршенням умов праці, низький рівень захисту трудових прав; обмеження фіскальної свободи проявляється у зростанні податкового тягаря, складній процедурі адміністрування податків, неефективності перерозподілу [13, с. 23]. Серед заходів щодо зменшення впливу на підприємництво відносин статусної ренти автори пропонують здійснення радикального перегляду технології надання адміністративних послуг на основі методології раціоналізації бізнес-процесів; посилення заходів антикорупційної спрямованості за рахунок розширення сфери проведення антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та їх проектів.

Якщо характеризувати Донбас як частину пострадянського економічного простору, то не можна не зупинитися на теорії ретро- і некроекономіки, автором якої є відомий грузинський вчений В. Папава [14]. На його думку, сутність некроекономіки, тобто "мертвої економіки", полягає у використанні застарілих технологій для випуску продукції, яка не користується попитом через низьку якість і/або занадто високі витрати на її виробництво. Попит на таку продукцію штучно створюється державою. Відсутність конкуренції в багатьох галузях призвела до втрати економічної зацікавленості в оновленні технологічної бази підприємств. Як зазначає В. Па-

пава, «попередницею "мертвої економіки" виступає "вмираюча економіка", в якій виробляється продукція, попит на яку знижується через застосування застарілих технологій. Тип економіки, в якому підприємства використовують відсталі в порівнянні з сучасними світовими досягненнями технології, але, незважаючи на це, вироблена ними продукція все одно користується попитом, отримав назву ретро-економіки» [14].

В українських реаліях різні групи, що володіють політичним і громадським впливом, активно підтримують збереження нежиттєздатних підприємств, а груп, що виражають інтереси ще не створених галузей або підприємств, просто не існує. У цій ситуації єдиним лобістом потенційних галузей і підприємств може бути тільки держава, що вимагає від її керівництва політичної волі в подоланні впливу лобістських груп. Інакше модернізація економіки стає неможливою.

Важливою умовою забезпечення конкурентоспроможності як національної економіки в цілому, так і окремих регіонів, успішної інтеграції України у світовий економічний простір є стратегічне бачення вектора сталого соціально-економічного розвитку, що дозволяє здійснювати системні перетворення з раціональним використанням наявних ресурсів, поступово рухатися в бажаному для суспільства напрямку [15, с. 126]. Так, у Державній стратегії регіонального розвитку на період 2014-2020 рр. визначено стратегічне бачення регіонального розвитку та країни в цілому, що полягає в розв'язанні існуючих проблем шляхом використання внутрішніх та зовнішніх можливостей регіонів та територій і є результатом стратегічного спрямування державної регіональної політики, метою якої є розвиток та єдність, орієнтовані на людину; досягнення економічного зростання регіонів шляхом використання власного потенціалу та реалізації ефективної державної регіональної політики і, як наслідок, підвищення рівня життя населення; інтеграція регіонального економічного, інформаційного, освітнього, культурного простору до загальноукраїнського простору, в якому особа має можливість самореалізації та підвищення якості життя незалежно від місця проживання (єдність загальноукраїнського простору) [16]. Війна і пов'язані з нею наслідки стали каталізатором формування громадянського суспільства, яке надає все більш помітний вплив на всі аспекти життя. Тому дуже своєчасною є постановка питання про найбільш ефективні точки докладання цього впливу і надання цьому процесу системного характеру. Відновлення та розвиток території Донбасу можна представити як процес структурування економічного простору і зміцнення ринкових принципів господарювання, розглядаючи не стільки масштаби просторових розмірів територій, скільки чинники взаємодії агентів попиту та пропозиції на

визначених територіях. Цей простір необхідно розглядати як умовну багатомірну локалізовану просторову систему, вимірниками якої виступають соціальні, економічні й організаційні категорії.

Для подолання інституційних протиріч у процесі розвитку локальних ринків Донецького регіону, на наш погляд, доцільно запропонувати такі напрями:

1) розроблення медіаполітики територіального бренду;

2) забезпечення транспарентності регулятивної політики місцевих органів державної влади щодо економічного управління;

3) вивчення міжнародного досвіду регіонального розвитку креативної індустрії та можливостей його адаптації до умов відтворення економіки Донбасу;

4) використання інформаційних систем і технологій як напряму державної підтримки умовно-депресивних регіонів.

Розглянемо докладніше ці напрями.

Одним з найбільш перспективних є формування медіаполітики територіального бренду. Чому це так? Усвідомлення масштабності завдань щодо розвитку Донецького регіону ставить перед нами питання про джерела ресурсів, необхідних для вирішення цих завдань. Держава не має можливості фінансування скільки-небудь серйозних проектів, не сучи тягар військових витрат, зовнішніх і внутрішніх боргів і перебуваючи в стані системної кризи. Допомога міжнародних донорів і благодійних організацій за своїми масштабами і спрямованістю не може розглядатися як стабільне джерело на перспективу. Тому єдиний шлях – це залучення інвестицій на взаємовигідній ринковій основі, пропонування інвесторам таких умов, які б окупали ризики підприємницької діяльності в зоні конфлікту.

Розроблення ефективної медіаполітики територіального бренду – це шлях компенсації занадто високих ризиків вкладання капіталу в економіку депресивного регіону. Багато фахівців зараз приділяють увагу цим питанням. Наприклад, у роботі [17] розглядається медіатизація (mediatization) сучасного суспільства як невід'ємна частина глибоких соціокультурних змін, що розгорнулися в епоху постмодерну, коли виробництво і поширення символічних продуктів є основним змістом комунікаційних потоків між підприємствами, організаціями та індивідами. У свою чергу С. Анхольт підкреслював, що брендинг територій є одним з найпотужніших інструментів довгострокового підвищення конкурентоспроможності міст та регіонів з численними соціальними ефектами. Симбіоз концепцій медіаполітики та територіального брендингу в перспективі здатний стати драйвером нового витка сталого розвитку територій [18; 19]. Тому перед компаніями, що працюють на локальних ринках, крім усього

стоїть завдання формування простору, в якому буде успішно функціонувати бренд, тобто їм належить створити культуру споживання свого бренду. Поки що регіональний ринок Донбасу характеризує як мала кількість реальних пропозицій, так і низька купівельна спроможність населення. При цьому ці дві якості одна з однією пов'язані. Взагалі на локальних ринках відзначається як підвищення рівня конкуренції, так і зміна стандартів ведення бізнесу, пов'язана з появою на цих ринках крупних гравців, зокрема, у сфері торгівлі. Більшість підприємств місцевого масштабу не готові з ними конкурувати. При цьому місцева фірма на відміну від великих корпорацій має можливість використовувати для спілкування інші комунікації та іншу мову, що ближчі споживачеві її продукції. Запропонувавши більш персоналізовані послуги і встановивши теплі і стійкі відносини з людьми, вона може цілком успішно конкурувати з великими підприємствами. Підвищення конкурентоспроможності підприємств місцевого масштабу пов'язано також із формуванням та захистом бренду території на комунікативних інтернет-майданчиках – форумах, блогах, соціальних мережах, які все більше витісняють традиційні засоби масової інформації з інформаційного простору, стаючи як трансляторами інформації, так і її ініціаторами, складовими тієї інтерактивної платформи, на якій відбувається спілкування найбільш активної частини суспільства, до якої відноситься, перш за все, молодь. Саме вона задає тон і формує думку про ті чи інші суспільні інститути і явища, і саме вона є основним об'єктом сучасної інформаційної політики. Системна взаємодія з адекватною частиною інтернет-спільноти, роз'яснення і юридичне обґрунтування своєї позиції, створення позитивних іміджевих контентів є запорукою успішного територіального функціонування і розвитку, виходу території на нові ринки, створення потенційного позитивного пулу користувачів серед інтернет-аудиторії. Для цього необхідно здійснення моніторингу форумів, блогів, оглядових сайтів, соціальних мереж, виявлення джерел інформації, які формують online-репутацію території; участь представників місцевої громади та органів влади в обговоренні діяльності території на комунікативних інтернет-майданчиках, формування позитивного вектора дискусії; створення позитивних іміджевих текстових контентів на комунікативних інтернет-майданчиках.

Наступним кроком є забезпечення транспарентності регулятивної політики місцевих органів державної влади щодо економічного управління. Це поняття розглядалося нами стосовно будівельної галузі [20], але за своєю сутністю ця властивість може бути (або не бути) притаманна будь-якій діяльності, у тому числі, регуляторній. Поняття транспарентності поєднує низку якісних характеристик бізнесу та інформації, яку суб'єкт надає партнерам і користу-

вачам: це прозорість, достовірність, зрозумілість, змістовність, доречність. Транспарентність стає ключовою складовою регуляторної діяльності влади, тому що тільки повнота і достовірність інформації забезпечать довіру учасників локального ринку та інвесторів.

Перспективним напрямом у подоланні інституційної недостатності є вивчення міжнародного досвіду регіонального розвитку креативної індустрії та можливостей його адаптації до умов відтворення економіки Донбасу. Цьому питанню присвячена дуже цікава публікація І.В. Турського [21], який розкриває значущість мережевих відносин, появи нових видів підприємництва та нових професій на фоні розквіту постіндустріальної цивілізації, що потребує більш докладного розгляду у контексті вивчення креативної економіки та економіки знань з позицій їх впливу на структуру регіонального економічного простору та процеси трансформації продуктивних сил як основи розвитку підприємництва. Автор підкреслює, що наразі діяльність креативних кластерів стає стимулом для підвищення інноваційного потенціалу економіки в цілому та креативної економіки зокрема, серйозною альтернативою сировинному економічному розвитку. «Визначаючи креативні індустрії пріоритетним напрямом, уряди зарубіжних країн перетворюють цей сектор у важливе джерело доходів. Усе це веде до загального результату: оренда заводів, які пустують, облаштування територій, оформлення міського середовища, реалізація творчих ініціатив, притік туристів» [21, с. 72]. Поряд з економічними вигодами креативна економіка створює нематеріальні цінності та забезпечує сталий розвиток, орієнтований на людину.

В Україні спостерігається відсутність повноцінної інформації про креативні індустрії. Погодились з автором також й у тому, що проблемою є і саме розуміння культури, її значення в сучасному світі та тієї ролі, яку вона може грати в модернізації суспільства й економіки. «І навіть саме трактування культури, яке використовується в Україні, є застарілим і часто дуже вузьким, тому що опирається на концепції XIX століття або ідеї класичної культури з домішками радянського фольклору. Сприйняття і формулювання культури й нині залишається радянським, що створює реальні перешкоди для тих можливостей, які можуть забезпечити в країні креативні індустрії», – зазначає І.В. Турський. На його думку, перешкодою є й те, що питання захисту прав інтелектуальної власності все ще не вирішене, що призводить до складнощів реалізації авторського права: необхідні зміни на рівні психології, соціальної моделі поведінки, самозайнятості, а ініціатива має йти знизу вгору. До того ж, розвиток креативних проектів в Україні потребує врахування і загальноукраїнських проблем, які сповільнюють даний

процес: низький дохід більшості населення; стійке ментальне протиріччя між творчістю і комерцією; слабозрозвинений малий і середній бізнес; відтік творчо обдарованих людей в інші країни.

Проектуючи висновки І.В. Турського на проблематику реформування регіонального економічного простору Донбасу, відзначимо, що створення у регіоні ефективної моделі креативного виробництва можливе у разі створення бази, яка допоможе оцінити економічний потенціал різних форм креативних інституцій. Необхідне стимулювання інноваційного потенціалу культури та підтримка міжнародного і міжрегіонального співробітництва авторів креативної продукції на основі створення поля, де культура буде простором для комунікації. Стратегічними заходами щодо розвитку креативних кластерів можуть стати відповідні пріоритети культурної політики в регіоні, розробка конкретних проектів і програм, відкриття арт-інкубаторів, створення сприятливого інвестиційного клімату, фінансово-податкових стимулів як умови взаємодії креативності та бізнесу. Креативні індустрії спираються на реалізацію креативного капіталу (синергійне поєднання людського, культурного, соціального й інституціонального капіталу).

Використання інформаційних систем і технологій як напряму державної підтримки умовно-депресивних регіонів – ще один напрям подолання інституційної недостатності, який містить досить широке коло проблем, одна з яких – регулювання рівня безробіття працездатного населення за рахунок державної підтримки шляхом створення сприятливих умов для самозайнятого населення – фрілансерів. Дослідження доводять корисність фрілансерів для регіональної економіки, навіть незважаючи на можливість ухилення їх від податків [22]. При цьому найважливішу корисність серед фрілансерів становлять програмісти, концентрація яких у певному регіоні може призвести до появи мультиплікаційного ефекту від реалізації інноваційних проектів у сфері ІТ-технологій.

Узагальнимо вищесказане за допомогою рис. 2.

Таким чином, ефективне регулювання локальних ринків Донбасу та подолання інституційних протиріч може компенсувати ризики підприємницької діяльності на прифронтовій території та забезпечити успіх економічних реформ в умовах децентралізації. Розробка економічного механізму взаємодії влади та бізнес-структур на локальних ринках повинна стати основним напрямом подальших досліджень.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Інституційні умови економіки Донбасу як частини пострадянської економічної системи характеризуються дисбалансом економічних інтересів місцевих еліт, галузевою асиметрією, консервацією традиційних технологій, слабкістю громадянського

Рис. 2. Напрямки подолання інституційних протиріч в умовах відновлення економіки Донецького регіону (складено автором)

суспільства, деградацією господарського потенціалу, яка призвела до вимушеної міграції значних мас населення. Існують певні інституційні протиріччя, які доцільно згрупувати за характером та виділити такі групи: відтворювальні, цільові, територіально-галузеві та просторові. Для подолання інституційних протиріч у процесі економічного відтворення Донецького регіону запропоновано розроблення медіаполітики територіального бренду; забезпечення прозорості регулятивної політики місцевих органів державної влади щодо економічного управління; вивчення міжнародного досвіду регіонального розвитку креативної індустрії та можливостей його адаптації до вітчизняних умов; використання інформаційних систем і технологій як напряму державної підтримки умовно-депресивних регіонів. Кожен з цих напрямів потребує конкретизації форм і інструментів його практичного використання.

Література

1. Східноукраїнський конфлікт в контексті глобальних трансформацій: зб. статей. Вип. 2. Київ : Український інститут стратегій глобального розвитку і адаптації, 2016. 270 с.
2. Снігова О. Ю. Можливості формування постіндустріальних конкурентних переваг старопромислових регіонів України. *Економічний вісник Донбасу*. 2017. № 1 (47). С. 39-52.
3. Беззубко Л. В., Беззубко Б. І. Розвиток стратегій старопромислових регіонів. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. № 1 (51). С. 40-45.
4. Концепція Державної цільової програми відновлення та розбудови миру в східних регіонах України : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2016 р. № 892 – р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/892-2016-%D1%80>.
5. Ковальчук В. Г. Державне та регіональне управління в соціальній сфері: монографія / за заг. ред. А.О. Дегтяря. Харків : С.А.М., 2015. 552 с.
6. Забезпечення регіонального розвитку екологічного суспільства засобом створення системного базису синтезованого капіталу : монографія / Н. Л. Гавкалова, Г. М. Шумська, Т. А. Власенко та ін. ; за заг. ред. докт. екон. наук, професора Гавкалової Н. Л. Харків: ХНЕУ. 304 с.
7. Міграційна криза в Європі: пошуки шляхів розв'язання та наслідки для України. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/2266/>.
8. The Place of Science in Modern Civilisation and Other Essays. Author, Thorstein Veblen. Edition, reprint. Publisher, B.W. Huebsch, 1919. Original from, the New York Public Library. Digitized, Apr 15, 2008. Length, 509 pages.
9. Мосійчук Т. К. Інституційні обмеження вибору політики інноваційного розвитку економіки України. *Бізнес Інформ*. 2015. № 3. С. 102 – 110.
10. Alexandrova N. Status rent in a new developing economy. *Business School. Science Magazine*. 2012. № 1. P. 24 – 37.
11. Polterovich Victor M. Rationing, Queues and Black Markets. *Econometrica*. 1993, № 1.
12. Полтерович В. М. Институциональные ловушки и экономические реформы. *Экономика и математические методы*. 1999. Т. 35, № 2. С. 3–20.
13. Ляшенко В. І., Толмачова Г. Ф. Оцінка процесів дерегуляції підприємницької діяльності в Укра-

їні. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. № 1 (51). С. 23 – 31. 14. **Рарава V.** *Necroeconomics : the political economy of post-communist capitalism (lessons from Georgia)* New York, NY : iUniverse, Inc., 2005. Physical description ix, 201 p. 15. **Рудченко О. Ю., Столстова І. Г.** Особливості розроблення стратегічних документів регіонального розвитку та їх інформаційно-аналітичного забезпечення. *Бізнес Інформ*. 2017. № 10. С. 126 – 133. 16. **Державна стратегія регіонального розвитку України на період до 2020 року:** Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-n> 17. **Фролов Д. П., Стрекалова А. С.** Медиаполитика территориального бренда: концептуальная рамка. *Маркетинг в России и за рубежом*. 2018. № 1. 18. **Anholt S.** *Competitive Identity: the New Brand Management for Nations, Cities and Regions*. Palgrave Macmillan, 2007. 160 p. 19. **Анхольт С.** Идентичность, имидж и репутация мест. *Издательство "Палгрейв Макмиллан"*, 2009. 256 с. 20. **Попова Г. Ю., Токарева Л. М.** Концепція транспарентності як складова маркетингу будівельних підприємств Донбасу. *Економічний вісник Донбасу*. 2017. № 4 (50). С. 4 – 10. 21. **Турський І.В.** Міжнародний досвід регіонального розвитку креативних індустрій. *Бізнес Інформ*. 2017. № 12. С. 72 – 79. 22. **Моргачов І. В.** Використання інформаційних систем і технологій як напряму державної підтримки умовно-депресивних регіонів. *Бізнес Інформ*. 2017. № 12. С. 403 – 408.

Попова Г. Ю. Подолання інституційних протиріччя в умовах відновлення економіки Донецького регіону

Дана характеристика інституційних умов розвитку економіки Донбасу як старопромислового регіону – частини пострадянської економічної системи. Ідентифіковано і згруповано основні відтворювальні, цільові, територіально-галузеві та просторові протиріччя. Надана порівняльна характеристика категорій політичної та статусної ренти. Розглянуто макроекономічні ефекти статусної ренти в контексті інституційних протиріччя інноваційного розвитку. Запропоновано шляхи подолання цих протиріччя: розробка медіаполітики територіального бренду, забезпечення транспарентності регулятивної діяльності місцевих органів державної влади щодо економічного управління, вивчення міжнародного досвіду регіонального розвитку креативної індустрії і можливостей його адаптації до вітчизняних умов, використання інформаційних систем і технологій як напрямів державної підтримки умовно-депресивних регіонів.

Ключові слова: інституціональні протиріччя, креативна економіка, статусна рента, ретроеконіка, територіальний бренд, транспарентність регулятивної діяльності.

Попова А. Ю. Преодоление институциональных противоречий в условиях восстановления экономики Донецкого региона

Дана характеристика институциональных условий развития экономики Донбасса как старопромышленного региона – части постсоветской экономической системы. Идентифицированы и сгруппированы основные воспроизводственные, целевые, территориально-отраслевые и пространственные противоречия. Дана сравнительная характеристика категорий политической и статусной ренты. Рассмотрены макроэкономические эффекты статусной ренты в контексте институциональных противоречий инновационного развития. Предложены пути преодоления этих противоречий: разработка медиаполитики территориального бренда, обеспечение транспарентности регулятивной деятельности местных органов государственной власти в отношении экономического управления, изучение международного опыта регионального развития креативной индустрии и возможностей его адаптации к отечественным условиям, использование информационных систем и технологий как направления государственной поддержки условно-депрессивных регионов.

Ключевые слова: институциональные противоречия, креативная экономика, статусная рента, ретроэкономика, территориальный бренд, транспарентность регулятивной деятельности.

Popova A. Overcoming of institutional contradictions in conditions of economic recovery in Donetsk region

The characteristics of the institutional conditions for the development of the economy of the Donbas as an old industrial region - part of the post-Soviet economic system is given. The main reproductive, target, territorial-sectoral and spatial contradictions are identified and grouped. The comparative characteristics of the categories of political and status rent are given. The macroeconomic effects of status rent in the context of institutional contradictions of innovative development are considered. The ways of overcoming these contradictions are proposed: the development of the media policy of the territorial brand, ensuring the transparency of the regulatory activity of local government bodies with regard to economic management, studying international experience in the regional development of the creative industry and the possibilities of its adaptation to domestic conditions, the use of information systems and technologies as a direction of state support for conditionally-depressed regions.

Keywords: institutional contradictions, creative economy, status rent, retroeconomics, territorial brand, transparency of regulatory activity.

Стаття надійшла до редакції 26.04.2018

Прийнято до друку 19.06.2018